

شەهیدانی ریکخراوەی "فیدائیان خەلق" (پاشان "ئەکسەرییەت")

لە بۆکان

(بەشی سێهەم)

لە درێژەى بابەتەكەدا، بە یارمەتى ئەو زانیارییانەى وا لە چەند دۆست و برادەرى دڵسۆزم وەرگرتوون، كورتەیهك لە ژيانى شەهیدانى ریکخراوەى فیدائیانى خەلق لە بۆکان و ناوچەى دەورووبەرى دەنوسم و سپاسى ھەموو لایەکیان دەكەم و دەشزانم بە بى یارمەتى ئەوان نە بیرمەوى من ئەوەندەى بڕ دەکرد و نە بەگشتى ئەو زانیارییانەم ھەبوو كە وتارەكەى پى برازینمەو. نووسراوەى ھاوڕییانم لە نیو دوو كەوانووكە "... دا داناو و پیتەكانیشم كردوونەتە رەنگى شینی ئایتالیک بۆ ئەوێ لە قسە و بۆچوونەكانى من جیاواز بن و سەر بەخۆیى بیرورای ھاوڕییان پارێزراو بیت.

سپاسى زۆرم ئاراستەى كەس و كاری شەهیدان بە تايبەت ئەم زاتانەى خوارەو دەكەم كە بە دەنگمەو ھاتن و سەرەرای تال و سوێرى و ھبیر ھینانەوێ رۆوداوى دلتەزینی ئیعدامى برا و كەس و كار، زانیاری زۆریان سەبارەت بە شەھیدەكان بۆ ناردم كە ھەمووی لەم ووتارانەدا رەنگیان داووتەو:

- خاتوو گەوھەر فەیزی، خوشكى نەمر سەیفوللا فەیزی؛
- ریزدار جەعفەر شیرخان، براى نەمر مینەى شیرخان؛
- ریزدار جەعفەر مەردان بەگى، براى نەمر عەزیز مەردان بەگى؛ و
- ریزدار نادر فەتھى، پوورزای نەمر عەزیز مەردان بەگى.

ھەر و ھا سپاسى خۆم ئاراستەى ئەم بەرێزانە دەكەم كە لە راستیدا نووسینەكانى من لە سەر بنەمای زانیاری ئەوان گەلألە و ئامادە كراون: برايانى خۆشەویستم رحیم بەھرام زادە، جەعفەر رۆستەمى، عومەر ھەمیدى، محەمەد ھەمیدى، كامران ئەمین ئاوە و چەند ھاوڕییهكى دیکە.

بۆ روون بوونەوێ ھەندیک لایەنى كارەكان بە تايبەت گیرانى ھاوڕییان مینەى شیرخان، جەواد و سەعید (بروانە دواتر)، بە چاوپێكەوتنى راستەوخۆ یا بە تەلەفون زانیاریم لە ھەشت كەس لە بەرپرسیانى ئەودەمى ریکخراوەى ئەكسەرییەت لە كوردستان و تاران وەرگرتووە، كە بە پێویستى دەزانم بى ئەوێ ناویان راگەییتم لێرەدا سپاسى زۆرى خۆمیان ئاراستە بكەم. من سەرەتا كارەكەم گەلێك سووك و ھاسان گرتبوو، بەلام دواتر لق و پۆپى زۆرى لى بوو و ھەندیک پرسیارم ووروژاند كە وەلامدانەوێ تەواویان لەم ووتارانەدا گونجاو ناییت بەلام دانیام دواتر شونینان دەگیریت و كەم یا زۆر وەلام وەردەگرنەو.

من بەم یادداشتانە نەموستوو قارەمان پەروەرى و قارەمان سازى بكەم، ئەگەر لە نووسراوەكەدا كەلك لە ھەندیک ووشە و سیفەتى قالمى وەرگیرابیت، لە بنەمای ریز و ئیحتیراممەو بۆ ئەو گیان

بهختکردوانه‌ی ریگای بهخته‌موری زحمه‌تکیشان سهری هه‌لداوه و یاریم به ووشه‌ی قابغی و بی ناوهرۆک نه‌کردوه. من له قوولایی دلمه‌وه ئه‌و که‌سانه به سهر‌بازانی وونی شو‌رشی چینه‌یه‌تی و خه‌باتی گه‌لی کورد له پیناو سهر‌موری، یه‌کسانی و دادپه‌روهری کومه‌لایه‌تی ده‌زانم، ریز لی‌گرتنیشیان له‌و بنه‌مایه سهر‌هه‌لده‌دات. یادی ئه‌و قاره‌مانانه وه‌ک له‌دلی مندا زیندوه له سهر رووپه‌ری میژووش زیندوو بیت!

پنویست به‌گوتنه که هه‌ندیک له‌و شه‌هیدانه‌ی وا له خوار‌موه ناویان دیت، پێش ئینشیعاب و دووفاقه بوونی ریک‌خراوه‌که شه‌هید بوون و وا هه‌یه بۆ نمونه، ئه‌قه‌لییه‌ت یا لقه‌کانی دیکه‌ی سهر به بزووتنه‌وه‌ی فیدایش ناویان له بلاو‌کراوه‌ی خویاندا به‌ینن. من ئه‌وه به‌کاریکی ره‌وا ده‌زانم و لام وایه ئه‌وان ره‌وله‌ی گه‌لن نه‌ک م‌لک و مالی که‌ستیک و لق و فسر‌عیکی! هه‌موو ریک‌خراوه‌کانی ناو بزووتنه‌وه‌ی فیدایشیان و نه‌ک هه‌ر ئه‌وان، هه‌موو کومه‌لانی گه‌ل ده‌توانن شانازی‌یان پێوه بکه‌ن.

۱. هاورئ یوسف کیشی زاده (ره‌فیق حه‌سه‌ن)

یه‌که‌م به‌رپرسی ریک‌خراوه‌ی چریکه فیداییه‌کانی گه‌ل له بۆکان ویه‌ک له یه‌که‌م شه‌هیده‌کانمان بوو. سالانیکی زور له زیندانی شادا مابوووه. سهری له نیو کتیدا بوو و شاره‌زایی تیئوریکی زور بوو. له ماوه‌ی به‌رپرسیایه‌تی ریک‌خراوه‌که له بۆکان هه‌ندیک کورسی تیئوریکی بۆ لایه‌نگران و خه‌لکی دیکه دانا و به‌وه زور دل‌ره‌نج بوو که که‌سانیکی زور ئاماده‌یان نه‌بوون؛ من وه‌ک گوئیگر و قوتایی به‌شداریی کورسه‌کانم ده‌کرد. له کاری ریک‌خراوه‌ییدا گه‌لیک جیددی و وورد بوو و له سه‌قامگیر بوونی ده‌فتهری بۆکاندا ده‌وری گرنگی بینی، هه‌ر له سه‌رده‌می ئه‌و و کاک مینه‌ی شیرخانی‌دا کومیته‌ی جیاجیا بۆ به‌رپه‌رینه‌ی نه‌رکه‌کان پێک هاتن، لایه‌نگران هان ده‌دران کتیب بخویننه‌وه، هه‌ولێ په‌یوه‌ندی‌گرتن له‌گه‌ل ریک‌خراوه‌ی سیاسییه‌کانی دیکه ده‌را و هاورئ حه‌سه‌ن له هیدایه‌تی ئه‌و کارانه‌دا ده‌وری سه‌ره‌کی ده‌بینی. نه‌زم و ریک و پێکی کاروباری ریک‌خراوه‌ی و ئه‌وه‌ی پێی ده‌گوترا 'انضباط تشکیلاتی' لای ئه‌و گه‌لیک گرنگ بوو. به‌داخه‌وه به‌رپرسیایه‌تییه‌که‌ی له ده‌فتهری بۆکان گه‌لیک که‌م ماوه بوو و دوای چه‌ند مانگیک، به‌ نه‌جامیکی تراژیک کوتایی پنه‌ات.

له هێرشه‌ی یه‌که‌می پاسداران بۆ سه‌ر شاری سه‌قز له مانگی خه‌رمانه‌ی 1358 دا، هاورئ له‌گه‌ل تیمیکی فیدایشیان که پێک هاتبوو له هاورئ‌ییان یه‌عقوب ته‌قدیری (ره‌فیق ئه‌میر)، عه‌زیزی مه‌ردانه‌گی، ره‌شید ئاهه‌نگری، عه‌بدو‌لا فه‌یزو‌لا به‌گی، و هاورئ‌یه‌کی دیکه، چوونه یارمه‌تیدانی خه‌لکی سه‌قز بۆ به‌رگری‌کردن له هێرشه‌ی پاسدار بۆ سه‌ر شاره‌که؛ هه‌ر له‌ویش له‌گه‌ل چه‌ندکه‌سی دیکه‌ی وه‌ک شه‌هید ئه‌بو به‌کری حه‌میدی دا، له به‌ر به‌ره‌کانی له‌گه‌ل پاسداره‌کان شه‌هیدکران یا گیران و خه‌لخالێ جه‌للاد ئیعدامی کردن. ته‌رمی ئه‌ویش وه‌ک زوربه‌ی ئه‌و که‌سانه، هینزایه‌وه بۆکان و له قه‌برستانی شاره‌که نێژرا. خه‌لخالێ له‌و سه‌فه‌ره‌ی سه‌قزی‌دا، ۲۰ یا ۲۲ که‌سی ئیعدام کرد که هاورئ حه‌سه‌ن یه‌ک له‌وان بوو. شه‌لاتیکی پاسدار به‌ ناوی حسین بروجردی که له‌و سه‌فه‌ره‌دا له‌گه‌ل خه‌لخالێ بووه له‌ باسی جینه‌یه‌ته‌کانی خه‌لخالیدا ئامازه به‌و ئیعدامانه‌ش ده‌کات (بروانه به‌شی ۷۹ له‌م زنجیره و تاره).

هاورئ حه‌سه‌ن به‌ ئه‌سل خه‌لکی شاری "مشکین شه‌هر" ی ئازهره‌بایجان بوو، دایک و باوکی دواتر ده‌هاتنه بۆکان و سهری گل‌کۆکه‌یان ده‌دا. هاورئ‌ییانی بۆکانی له‌گه‌لیان ده‌چوونه سهر قه‌بران و منیش جارێک له‌خزمه‌تیاندا بووم.

"خەلکی شاری" مشکین شەھر" ی نازەربایجان بوو قوتابخانەیی سەرەتایی و ناوەندیی ھەر لەو شارە تەواو کردبوو و دوای وەرگرتنی دیپلۆم لە زانستگای تاران لە "دانشکدە فنی - رشته راه و ساختمان" بە خویندکار وەرگیرابوو. لە سەرەتای پەنجاکاندا لە گەل فیداییەکان کەوتبوو. ھەر لە سەر ئەو بێر و باوەرەش خرابوو بەندیکانە. لە زیندانی "نێقین" مەسئولی "بند" ی سیاسی بوو. ھەر لەو زیندانی نازناوی "یوسف ئاپۆلو" پی بەخشا بوو. "ئاپۆلو" ناوی نەوعیک دەزگای ئەشکەنجەییە کە بازجوو مەکانی ساواکی شا لە دژی بەندکراوە سیاسییەکان بە کاریان دەھینا بۆ ئەوێتی ئیقراریان پی بکەن. گواهیە، کەم کەس توانیویەتی بە سەر ئەم ئەشکەنجەییەدا زال بێت و ھاوڕۆی حەسەن یەکی لە وانە بوو. زور لە پۆلە قارەمان و بە نرخەکانی گەلەکەمان لە زیندان و لە دەرمووی زیندان لە نزیکەووە ئەو ھاوڕۆییەیان دەناسی و یەک لە وانە، ھاوڕۆیی نەمەر و پۆلەیی گەورەیی گەلەکەمان دوکتۆر جەعفەری شەفیعیی بوو کە دواییش لە بوکان دوستانەتیاں لەگەڵ یەکتەر زور گەرم بوو."

و:

"لە بابەت ئەو دوو ھەوألە نازەربایجانییە دەبی بگوتەت ئێت کە ھەر دوکیان زور ئوقتادە و بەموحەبەت بوون و نە ئەوان و نە دوستانە کوردەکانیان یەکتریان بە غەریب نەدەزانی."

یادی ھاوڕۆی و مامۆستای خوشەویستم زیندوو بێت!

۲. ھاوڕۆی یەعقوب تەقدیری قزاجە مەیدان (رەفیع ئەمیر)

رەفیع ئەمیر خەلکی تەوڕیز و لە ھاوڕۆییانی فیدایی بوو کە لە فەلەستین دەورەیی راھاتنی بینیوو. ئەویش لەگەڵ رەفیع حەسەن ھەر لە سەرەتای دامەزرانی ریکخراوەکەدا ھاوتوو بوکان و لەوێ بەرپرسی کاروباری سوپایی بوو. ھەلس و کەوت و ئینزییاتی ریکخراوەیی ئەمیر بۆ ئێمە جیگەیی دەرس وەرگرتن بوو. بەداخەو ماوەی مانەو و کارکردنی ئەمیر لە دەفتەری بوکان کەم خایەن بوو و گەیشتە ھەمان ئەنجامی تراژیک کە لە باسی ھاوڕۆی حەسەندا گوترا.

لە مانگی شەھریور ی 1358 لەگەڵ تیمی یارمەتیدەرانە فیدائی پیکھاتوو لە خۆی و ھاوڕۆییان یوسف کیشی زادە، عزیز مەردان بەگی، رەشید ناھەنگەری، عەبدوللا فەیزوللا بەگی و ھاوڕۆییەکی دیکە، چون ئی یارمەتیدانی خەلکی سەقز دژ بە ھێرشێ پاداران و لەوێ کەوتنە بۆسە پادارانە خومەینییەو و شەھیدکران یا چەند رۆژ دواتر بەحوکمی خەلخالێ جەللاد تیرەباران کران. یەعقوب لە یەکەم ھەنگاوەکانی چونە ناو شاری سەقزدا لە دەروازەیی بوکان کەوتە بۆسە پادارانە خومەینییەو و بە گوللەیی ئەوان شەھید کرا.

باوکی رەفیع یەعقوب مرقۆئیکی مەزن و دوستانە کورد بوو. لە کۆبوونەو ھەیکە جەماوەریی فیدائیان لەتەوڕیز، یادی شەھیدانی کوردستانی کردەو و کۆری شەھیدیکی شاری بوکانی ناوبردە کرد.

یادی ھاوڕۆیی خوشەویستم زیندوو بێت!

۳. ھاوڕۆی رەشید ناھەنگەری

من خۆم زانیارییەکی ئەوتۆم لە ژیانی ھاوڕۆیی کۆچکردوویی نییە. تەنیا ئەوەندەم لەبیرە کە ماوەیەک دوای شەھید بوونی ھاوڕۆیکەمان لەگەڵ دوو کەسی دیکە لە بەرپرسیانی دەفتەری بوکان بۆ سەرەخۆشی لە

بنه‌ماله‌ی به‌ریزیان چو وین بو گوندی قهره‌گوئیز، شه‌ویک له مآلی باوکی شه‌هید ره‌شید میوان بووین و قورسای بی له‌ده‌ستچوونی رۆ‌له‌یه‌کی و اه‌له‌که‌وتوو مان له ناو کهس و کاری شه‌هید دا به باشی هه‌ست پیکرد.

ره‌شید لهو گونده دا گه‌وره ببو که "مام حه‌بیب قهره‌گوئیزی" له ژیر کهپر و ساباته‌که‌ی چپای 'حاجی کیمی' میوانداری شۆر شگیرانی وه‌ک شه‌ریف زاده و مه‌لا ناو‌اره و مو‌عینییه‌کانی کردبوو، هه‌ر بۆیه‌ش، په‌یه‌ه‌ست بوونی ئه‌و به بزوو تنه‌وه‌ی فیدایی نه‌سه‌مه‌ره بوو و نه‌به‌ه‌له‌که‌وت روویدابوو. چ که‌ردن که ماوه‌ی خه‌باتی کهم خایه‌ن بوو، هه‌ر زوو شه‌هید کرا و نه‌گه‌یشه‌ته قۆناغی له‌دایک بوونی ئه‌ستیره‌یه‌کی دیکه له ئاسمانی شۆرشی گه‌لی چه‌وساوه‌ی کورد، ده‌نا ره‌شید پآله‌وانی ئه‌و گۆر په‌پانه بوو.

"هاورپئی شه‌هید ره‌شیدی ئاهه‌نگه‌ری خه‌لکی گوندی "قهره‌گوئیز" له بنه ماله‌یه‌کی جوتیری زه‌حه‌مه‌تکیش هاتبوه دنیا. کاتی خومه‌ینی خوئیرئیش فه‌توای جیهادی بو سه‌ر کوردستان ئی‌علام کرد و ئه‌رته‌ش و سوپای حکومه‌تی ئیسلامی هه‌رشیان هه‌نایه‌ سه‌ر کوردستان، ئه‌م هاورپیه له گه‌ل چه‌ند هاورپیه‌کی دیکه [ی فیدایی]، بو به‌رگری له شاری سه‌قز ره‌وانه‌ی ئه‌و شاره کرا، هاورپیکانمان بریتی بون له: یه‌عقوبی ته‌قدیری (ئه‌مه‌یر)، یوسف کیشی زاده (حه‌سه‌ن)، ره‌شیدی ئاهه‌نگه‌ری، عه‌زیزی مه‌ردانه‌گی و هاورپیه‌کی دیکه. هاورپیان ره‌شید ئاهه‌نگه‌ری و ئه‌مه‌یر له شه‌ر و پیکداندا شه‌هید کرا بون. هه‌شتا بوومه‌ئیل بوو که پێشمه‌رگه‌ی کومه‌له‌ گه‌رابوونه‌وه و بوکان و ئه‌و هه‌واله‌ دآله‌زینه‌یان بو هه‌ناین. ئه‌و ده‌م مه‌قه‌ری کومه‌له له په‌نای ده‌فته‌ری ئیمه‌ بوو."

یادی هاورپ ره‌شید هه‌میشه زیندوو بیت.

٤. هاورپ عومه‌ری سألحی (وه‌ستا عومه‌ری به‌ننا)

"هاورپ وه‌ستا عومه‌ری به‌ننا له بنه ماله‌یه‌کی زه‌حه‌مه‌تکیش له شاری بوکان ها تبه‌وه دونیا. باوکی وه‌ستا عومه‌ر واته کاک عه‌ولا زه‌حه‌مه‌تکیشیکی زۆر ته‌نگده‌ست و بی ئه‌نوا بوو و له قه‌پانی قاسم ناغا گۆل هه‌لگه‌ری ده‌کرد. ئه‌گه‌ر چی ژبانه‌کی زۆرتال و ناله‌باری هه‌بوو، به‌لام سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش، په‌پاوئیکی زۆر روو خۆش بو و له ناو هاو قه‌تاره‌کانیشی دا جیگای متمان و بره‌وا بو و زۆر حورمه‌تیان ده‌گرت. هاورپ وه‌ستا عومه‌ر هاورپیه‌کی زۆر نزیکی من بو و له هه‌رته‌ی مندالییه‌ وه له قوتابخانه له پۆلیکدا بووین. به‌داخه‌وه ده‌ست ته‌نگی و گوزه‌رانی ناخۆشی مآلی ئه‌وان ئیجازه‌ی پینه‌ دا له قوتابخانه دوام بکا و به‌ناچار بو په‌یدا کردنی نان و یارمه‌تیدانی باوکی هه‌ ژاری، هه‌ر له سه‌ره‌تای مندا لیه‌ وه‌ پرووی کرده مه‌یدانی کار و زه‌حه‌مت. لای وه‌ستا محمه‌دی میعماری بو به‌شاگرد به‌ننا و دوای چه‌ند سآلی به‌هوی زیره‌کی و توانایی زه‌ینییه‌وه، زور زوو توانی بی به‌ننا و له‌م بواره دا شاره‌زاییه‌کی زۆری په‌یدا کردبوو.

دۆستا یه‌تی ئیمه له سه‌ره‌تای شۆرش و به‌تایبه‌ت دوای شۆرشی سالی 57 هه‌ تا ده‌هات پته‌و تر ده‌بوو. شه‌هید عومه‌ر یه‌ک له‌وه‌که‌سانه‌ بو، که تیبینی سیا سی ته‌واوی هه‌بوو و چون بوخۆی له‌ئوردوگای کار و زه‌حه‌متدا پینگه‌ یشتبوو، ده‌یزانی چی ده‌می و له‌کوئ قسه‌ ده‌کا. دوای شۆرشی سالی 57 که له بوکان ده‌فته‌ری ریکخراوه‌ی فیدایی کرایه‌ وه، سه‌ردانی ده‌فته‌ری ده‌کرد و زۆریشی پی خۆش بوو چه‌ک هه‌لگه‌رت، به‌لام ئیمه پیمان گوت چاتره له سه‌ر کار و باری خۆی به‌ردوام بی و له جیگای سروشتی خۆیدا بمیینه‌ وه.

له کوتایې هاوینی سالی 58 دا که پیشمرگه کانی فیدایی له گڼل پیشمرگه کانی حدکا و کومه له بو نازاد کردنه هوی شاری بۆکان هیرشیان هیناپه سهر شاری، وهستا عومریش وهک چالاکیکی ناو شار هات به فریای پیشمه رگهی فیداییه وه وهس له سهر "پردی میرناووه" تا گهره کی سامبه گی و له وپوه که بهر مو هممه که هی حاجی نهحمده شاخه، داکشاین، عومر وهکو چاوساخیکی باش ری پی نیشان دهباین و دیوار به دیوار و قوژبن به قوژبن له گهلماندا بو تا مزگهوته که هی حاجی عهبدولکهریم. بریار و ابو له وپوه به "گهره کی نازارشی" دا بهر مو گهره کی سهر جوگه و دوایش به سهر ماله کونه کانی حاجی قاسمی کریمی نهر و هممه کی کونه دا بچینه سه ر حهوزی بۆکان، که له ناکاو وهستا عومر رهنگی بهر رووه نهما. لیم پرسی نهوه چیه، عومر بو وا بی تاقهتی؟ جوابی پی نهدرایه وه. گولله هی نامر و فیکي جاش دلی گهرمی وهستا عومری له لیدان خست.

به هس جوړیک بوو، بردمانه ناو ژووری حهوزمه که هی په نای مزگهوت و زوری پی نه چوو، به هوی قورسایې برینه که هی، مألناوایی لیکردین. یادی زیندوو و روحی شاد بی. خه لکی کولانه که - پۆل پۆل لیمان کول دهبوننه وه و وره یان بهرز دهکر دینه وه، پیمان راگهیاندن "نهوه شه هیدی خوتانه، حهق وایه به ریز و ئیجترامی تاییه ته وه به خاکی بسپرن." دوی نهوه ی شار کهوته وه دهست پیشمرگه، چوپینه خزمهت بنه ماله که بیان."

یادی هاوری عومر بهخیر بیت!

۵. هاوری عهبدولآ فهیزولآ به گی

هاورپی نهر کاک عهبدولآ فهیزولآ به گیش یهک لهو کهسانه بوو که له شهری سهقز دا [هاوینی سالی 1358؛ 1979] شه هید کران.

نهم چند دیره ی خوار هوه که برادر نیکم سهبارت به شه هید عهبدولآ نووسیویه تی هممو نهو زانیار بیانهن و لیره له دووره وولاتی دهستم کهوتوه:

"کورپی سآله خان بوو، باوکی زور ههژار بوو. له بۆکان تابلوی ساده ی دهکنیشاوه و به خه لکی دهفر وشت ههتا بلایی ئینسانیکی بهفهر ههنگ و بهئهدمب بوو."

هیوادارم خونهرانی نهم ووتارانه نهگهر زانیاری زیاتریان له سهر هاوری عهبدولآ ههیه ناگادارم بکه نهوه.

یادی هاوری عهبدولآ همیشه زیندوو بیت!

۶. هاوری عهزیز مهردانبه گی

"له بۆکان ماموستای قوتابخانه ولایهنگری فیدائیان بوو. له گه ل تیمی یاریده دهری فیدائیان چوو بو شاری سهقز. له دهر وازه ی شار رووبهرووی پاسداری ئیرانی بوونه وه و دهست و شانی به گولله بریندار کران، دوی نهو رووداوه ماوه ی چند سآلیک زیاتر نهژیا و له نهجامدا بوو به شه هیدی گیانبهختی گهله که هی."

و:

"هاورپی نهمر عزیزى مهر دانبهگى لهم شهره دا [شهرى سهقر، هاوینی سالی 1358؛ 1979] باسكى به گوللهی شهستیر بریندار ده بی، به لام به دست دوژمن ناکهوی و به برینداری دهیینهوه شاری بوکان و دواتریش بو مو عالیجه له لایهن ریکخراوهی فیداییهوه دینیرنه شارهکانی تر و ولاتیکی نوروپاییش. ناو براو ههر له سهر نهمر برینه قورسه که ناتهبابی خستبوه سهر جهستهی، واته نالهباریی هاتوچوی خوین له نیوان دل ودهستیدا پیک هاتبوو، سهری نایهوه و بهجیی هنیشتین.

نهمر کورتیهک له ژیان و کارهساتی برینداربوون و کوچی دواپی کردنی کاک عزیزى نهمر له زمان کاک جهعفر مهر دانبهگى (برا) و کاک نادر فتهحی (پورزا) یهوه:

"به ده ست پیکردنی شهرى سى مانگه له سه ر فتواى جيهاد له لایهن خومهینییه وه بو سهر کوردستان، سازمانی چریکه فیداییه کانی خه لکی نیران بوو به هاوبه شی شهره که.

له هاوینی سالی 1358 دا شهر به گه رمی له ناو شاری سه قز له گهراندا بو. له یهکنیک لهو شهوانه دا، که به داخه وه له سه ر زهینم نییه چ رۆژیک بو، به لام له ده وروبه ری سهعات 12 ی شهو تیمیکی سازمان که بریتی بوون له ره فیک حصه ن [یوسف کیشی زاده]، ره فیک نه میر [یهعقوب تهقدیری]. کاک ره شیدی ناههنگهری و هاورنییهکیر، له سه ر نه رکی سازمان، به ماشینی رهوانشاد کاک عزیز بهره و شاری سهقر وهری که وتن.

هاتوچویهکی زور له به ینی بوکان و سه قزدا هه بوو، هه ر له و هاتوچویانه دا خه به ره کان نالو گور ده کران. ماوه ی دو سهعاتیکی پی چوو بوو، که خهبر هات تیمه کهی سازمان له به ره روازه ی شاری سه قز که وتوته ناو کهمینی کوتوپری پاسداره کانی خومه یینه وه و به گشت پینج که سه که یان کوژراون. نه وهه واله وه که هه مو هه واله کانیتیری نه و کات له ناو شاردا بلاو بووه و خه لکیکی زور له به ره م مه قهری سازمان کویبونه وه.

من و براکانیشم که ههر له شه وپوه و دواپی رویشتنی کاک عه زیز له گه ل تیمه که، له ده وروبه ری مه قه ری سازمان له هاتوچو دا بووین، نه و خه به ره مان پیگیشت و بو ناگاداری زیاترو خه به ری راستی نه رووداوه چووین بو ناو مه قهری سازمان، روبهررووی ره وانشاد کاک حه مه ده مین شیرخانی بووینه وه. کاک مینه گوتی خه به ره که یه قین نییه، نیوه برۆنهوه مالی و ناگاداری ته له فون بن و خوتان جواب بده نه وه با 'حاجی' [کهریم] و 'کوپه'، تا یه قین بونی خه به ره که به هیچ نه زانن - کاک مینه ش هه ر له زمانی کاک عه زیزه وه به دایکمی ده گوت 'کوپه'.

شه و دره نگ ببو، چومه وه مالی و ته له فونه که م له لای خوم دانا، دره نگی شه و وماندویه تی له خهوی کردم، له تاریک وروونی بهیانیدا به هات و هاواری دایکم و خوشکه کانم وه خه به ره هاتم و یهقینم کرد که خه به ره که ده بی راست بیت. هه مومان له حه وشه خریبینه وه، دایکم هاواری بو نهمر [ی برام] ده کرد که ماشینه که بینه ده بی بچین بو بیمارستان عزیز له سه قز بریندار بووه له نییه.

سوکناییهک به دلما هات و له گه ل براکان چاویکمان لیک کرد، به لام نیمه تهواو یهقین نه بوین له راستی خه به ره که، هاوکات له گه ل چوونی نیمه بو ناو بیمارستان، کاک عه زیزمان دیت که له

دیوی عمهل هینایانه ده ری و نه وانه ی ناگاداریان لی ده کرد گوتیان که جیی مه ترسی نییه و گولله له ده ستی دراوه.

کاتیک که کاک عه زیز هاته وه سه رخو، چونیه تی روداوه که ی به م جوره گیراوه:

به گهپشته ده روا زه ی شاری سه قز ده که ونه ناو که مینی ده سته یک له پاسداران و ته قه ده ست پیده کا.

هه ر له یهکه م ده ستریزی کالیبر په نجای پاسداره کان کاک عه زیز بریندار ده بیت و گولله له نئیوه راستی قولی راستی ده دریت به شئوه یهک که نانیشکی له گه ل گوله که دهر وا و قولی به پارچه ماهیچه یهکه وه خو راده گری. له تیمه که، سی که سیان ده کوژرین [هاورنیان عبداللأ، نه میر و رهشید] و یهکیکی دیکه شیان ده گیریت [هاورنی حهسن]. کاک عه زیز له ناو جوگه له یهکدا خو حهشار ده دا تا ماوه یهکی پی ده چی و به نه هوهن بونه وی وه زعه که خو ده گه بیئینه سه ر جاده و خهک دمیین و ده یهئینه وه بوکان.

له دوو لاهه هنیرش بو سه ر بوکان کرا و کاکه عه زیزمان بو مه هاباد راگوئیست، چوار روژیک له مه هاباد ماینه وه؛ خه به ر هات بو بیمارستان که نه خوشه کان ده بی راگویزرین. به یارمه تی سازمان به نا میولانسیک به ره و سه رده شت وه ری که وتین. ماوه یهک به ده رده سه ری له سه ردهشت و ده ورویه ری گوزه رانیککی سه ختمان کرد، تابمان نه هینا، به رهو خزم و که س له لای گه ورکایه تی بو گوندی قولقوله وه ری که وتین. زوری پی نه چوو بوکان گیراوه، واته کهوته وه دست پیشمه رگه.

هینمی که وته ناو چهند شاریکی کوردستان و بوکان. به پیچهوانه ی نه م وه زعه، ئیش و نازار له لهشی کاکه عه زیزدا هه ر ده هات و خوی بلاوترده کرده وه و عاجزتری ده کرد. سازمان بریاریدا چاریکی وه زعی کاکه عه زیز بکات، چووین بو مه هاباد له ده فته ری سازمان چاومان به کاک مینه کهوت که به رپرسیه تی ده فته ری مه هابادی هه بو. به نامه ی کاک مینه وه به ره و تاران و بو ده فته ری مه رکه زی سازمان چووین. چاومان به کاک نه نومر سولتانی که وت و نه ویش له لایمن سازمانه وه شوینی مانه وه ی بو دیاری کردین له خیابانی کاخ. دو حه وتویه کی پیچوو هه تا کاروباری کاکه عه زیز و هاورنیه کی دیکه که نه ویش هه ر بوکانی بو، بو سه فه ری نه لمان ساز کراو کاک عه زیز و هاورنیه کی ی به رهو نه لمان بو موداوا وه ری که وتن.

چل روژی پی نه چو که کاکه عه زیز هاته وه بو بوکان و نه وه ش به لای ئیمه وه جیی سه رنج بو که سه فه ره که ی کاکه عه زیز زور به زوویی کوتایی پی هاتوو. له نه لمان گوتبوویان برینه که تهره و ده بی چه ند مانگیک پشوی ده بیئی تاکو ئیشک بیته وه نه وکات ده توانین نه شته رگه ری له سه ر بکهین. کاک عه زیز ده یتوانی نه و ماوه یه له نه لمان بمئینه وه، به لام یهکه م دوری مال و مندال و دو هه م به هیوای نه وهی که هه ل و مه رچی سیاسی له ئیراندا به ره و باشی ده چیت و هه ر کات پیی خوش بیت ده توانیت سه فه ر بکات و بو مداوای خوی بجیت بو نه لمان، به رهو ئیران هاتبو هوه.

وتوو بیی هه یه تی نمایه نده گی حکومه ت و کوردستان به نه نجام نه گه یشت و شه ر هاته وه بو ناو کوردستان. سه ر له نوئی هه لوه دای گوند و دیهاتی ولات بووینه وه، دیسان به رهو قولقوله و مالی خاله سواره ی به هیمه ت و کورد په روه ر و قاره مان، خالی باوکمان وهری که وتین.

پایزو به هاری سالی 60 مان له قولفوله بهسهربرد، برینی کاکه عه زیزه رته ر بو و ئیشی ههر دههات و عاجزتری ده کرد. ناچار به قاچاخی خومان به مه هاباددا کرد، له سه ریارمه تی کردنی گهلک خزم و ناسیاو و خه لکی به شه ره فی مه هاباد، چه ند چاوپیکهوتتیک له گهل دوکتوره کان ساز کراو نه وان هاتنه سه ر نه و باومره که برینه که له زوترین کاتدا ده بی ده رمان بکریت له به ر نه وه ی مهترسی برینه وه ی دهستی هه یه. دوا ی نه وه موو ده ربه ده ربه نه و خه به ره له دموونی هه موماندا کاری کرد. حال و وه زعه که م به ته له فون به باو کم راگه یاندو نه ویش دوا ی دوو روژ هاته مه هاباد بو بیرو را کردن له سه ر وه زعه که.

به پپی نالوگوریک که له سیاسه تی ته شکیلاتی سازمانی چریکه فیداییه کاندای پیک هاتبو، ئیتر هیچ ئومئیک بهو سازمانه نه مابوو. بریار هاته سه ر نه وه ی که یارمه تی له حیزبی دیموکرات وهر بگرین.

نامه یه کمان له لایهن حاجی حوسینی فاتحیه وه پی بوو بوکاک جه لیلی گادانی. خزم و ناسیاوی تریش هه بون که هه رکام له وان به نوبه ی خوی نه و په ری یارمه تی یان سه بارت به خو ناساندنمان به حیزبی دیموکرات پیداین.

ده بو به زووترین کات له شاری مه هاباد هاتباینه ده ری، هه ر له و روژانه دا پیشمه رگه هاتبونه وه نیو شارو به هوی ته قه و پیکدانی ناو شار هه مو که لاین و قوژبنه کان گیرابون ری ده رچونی قاچاخیش نه بوو. که سانیکی زور به و په ری له خو بردویی و ئینسانیه ته وه یارمه تی یان داین که به داخه وه ناتوانم نیویان بینم، هه ر چه ند، چه ند که سیکیان له حه یاتدا نین، روحیان شاد بیت، له لایهن هه موبنه ماله ی مه ردانبه گنیه وه ریز و حورمه تی خومیان پیشکیش ده که م.

له سه ر بریاری هه مو لایهک هاتینه سه ر نه و باوه ره که هه ر له ری سه رده شته وه به شیوه یهکی ئاسایی ده رکه وین و نه گه ر به ریان پئگرتین بلئین ده چینه سه ر شایی له سیاقوئل. من و کاکه عه زیز و هاوری هه مو کاتیکم 'کاک مه نسور فه رروخی' سواری مینی بوس بوین به ره و سه رده شت. گه شتینه باز ره سی ده روزه ی ری سه رده شت، به ریان به مینی بوس گرت و خورپه که وته دلی هه مومان، جاشیک هاته نیو مینی بوسه که و به نیوچاوان گرژ بیهکی تونده وه گو تی هه موتان وه رنه خواره وه، نه مان زانی چون هاتینه خواری، ناو مینی بوسه که یان پشکنی و جه ماعه ته که یان به سهف کرد. دوا ی پشکنینی ناوه وه چوونه سو راغی جه عبه ی مینی بوسه که و داوایان کرد که ساحیب باره کان هه رکه سه ی بیت بو لای باری خوی. پاسداریک چه ند قه ده منیک دوورتر به تفه نگه وه راومستابو چاوی له وه زعه که ده کرد. به ئیشاره تی ده ست گو تیان نه وانه ی باریان نییه به م لاوه. له و کاته دا کاکه عه زیز له نیوان جه ماعه تی بی بار و باردار دا مابوو، من خوم ناگام لی نه بو به لام مه نسور نا وای ده گنیرته وه:

نه وکاته ی که ببوین به دو ده سته ی بار دارو بی بار، کاکه عه زیز به ناو هه ر دو ده سته دا پیشاوبری مینی بوسه که ی داوه و به به ر مینی بوسه که دا له ده رگای شو فیره وه خوی به ناو مینی بوسه که دا کرد، که هاتینه وه ناو مینی بوسه که دیمان کاکه عه زیز له جیی خوی دانیشتوه و مندالیکی له باوه شدا یه، چه ند که سیک که مابوون، هاتنه وه سه ری و مینی بوس وه ری که وت.

چاره گه سه عاتیکي پی چوو هیچمان قسه مان نه ده کرد، کاکه عه زیز منداله که ی هه ر له سه ر باوهشی خوی راگرتیوو تاکو دایکه که ی داوای منداله که ی کرد و گوتی بده وه بابم با له وه زیاتر عه زیهنت نه کات! شوکور نه جاتمان بوو و له و کاته وه قسه ده ستی پیکرده وه و کاکه عه زیز گنیرایهوه که چه نده ترسابو و له ترسان سه ری داخستبو بی نه وی چاو له که س بکات له لای شوفیره وه خوی به ناو مینی بوسه که دا کردبوه وه. هه تا گوندی کیتکه هاتین و مینی بوسه که له وه زیاتر نه ده رویی. به له ندرتو پیریک که نه ویش هه تا 'قوزلوو' ده چوو، رویشتین و له وی خومان به قاوه خانه که دا کرد.

حال و هه وای نازادی له گه ل هه مو جوره بوئیک له خوش و ناخوش تیکه ل ببوو. نه فه سمان به گهرمی قوت ده دا، سه رو چاومان گه ش ببوو، هاتو چوی ماشین له و ریبه دا که هه ر به ده ست پیشمه رگه بوو، که م بوو یان نه گه ریش ببوایه هه ر ماشینک ده هات پر بو. لای نیواره تراکتوریک هات گوتی که هه تا قاوه خانه که ی زمزیران ده چیت، به ته قه و شه قه ی تراکتور گهیشتینه زمزیران کاک عه لی پیشکاری فرووجاویکی به له زهتی داینی و دوا ی کیشانی سیگاریک به زوی ههمومان خه ومان لیکه وت، ده میک بو که نا به م شنوه یه خهومان لی نهکوتیوو!

به یانی زوو به دوتی زمزیراندا به ره و ده فته ری حیزب وه ری که وتین بوهه م مانگی پایز بو، دار و دره خت ره نگ و بوی تاییه تی پایزی جوانی سهرده شتین هه بو، هه رمی و تری ره شه و گنیز به تهواوی گه یشتون، وه ک نه دیو بدی هه ر رویشتین و خواردمان، که گهیشتینه میوانخانه ی حیزب کاکه عه زیز زگه شور که ی گرتبو له خواردنی گنیزو هه رمی.

به گه رمو گوری له میوانخانه ی حیزب وه ریان گرتین. داوای چاوپیکه تمان له گه ل کاک جهلیلی گادانی کرد. خه به ریان بو هیناین که کاک جه لیل به زوی بو دیتنمان دیت. دوا ی دو روژ کاک جهلیل هات بو میوانخانه، نه و نامانه ی که پیمان بو دامانی و راسپارده کانیشمان پیگوت، جوابی داینهوه که دوا ی بیر و را کردن له گه ل هاور بیانی ده فته ری سیاسی وه لامان ده داته وه، له هه مان کاتیشدا گوتی که به سه ر به ستی له میوانخانه بمینینه وه، خو عاجز نه که یین و نه ویش له حه ولی به نهجام گه یاندنی داواکه ماندا ده بیت.

دوا ی دوو حه وتو به یانیهک کاک جه لیل به خه به ری خوشهوه هاته وه، داوای کرد که کاک عه زیز به په له خو سازکا، ده و روبه ری نیوه رو ده چیت بو به غدا. په له و خوشی تیکه ل ببوو، سه عات دووی دوا ی نیوه رو هاتن له دوا ی و به په له سه رو چاوی بهکترمان ماچ کردو خواحافیز خواحافیز! من و مه نسور داگه راینه وه خواری بو لای مه نته قه ی مه هاباد که مه قه ری بهکیتی لاوانی حزبی دیموکرات له وی بو، ده ستمان کرده وه به ته مریناتی خومان.

هه ر وا مانگیکی پی نه چوبو که خه به ر هات کاکه عه زیز گه راوه ته وه، نهوه له شاروچکه ی 'اوان' له مالی کاک حوسه یینی سه رده شتیه، که له خزمه کانی خومان بو. په روشی دیسان ده رونی داگرتین.

چووین بو دیتنی کاکه عه زیزله ووان. کاکه عه زیز نا وای بو گیراینه وه: به بروای کاکه عه زیز ههموو شتیک ناماده بو بو رویشتنه که ی، ده فته ری سیاسی حیزب بریاری خوی دابو بو به ری کردنی هه ر بویهش ناردیویان بو به غدا، بهلام وا دیار بو نه و که سه ی به رپرسی پیوندیه کانی

دەر موه له به غدا بو، که یفی به کاکه عه زیز نه هاتوو و چهتی خستوته کاره که به وه و گوتوبی که نیمه به ژمار میهکی دیاری کراو ده توانین که س بو ده ره وه بنیرین و ئیستاش سه ره ناکه و یته ئیوه، دهفتوری سیاسی خه به ری له و قه ول و قه رارانه نییه.

کاک عه زیز هوئی به ری نه کرانه که ی له وه دا نه ده دی و پیی وا بول له به ره وی که نه و له ناو چریکه فه داییه کاندای بریندار بووه، نه وه بوته هوئی به ری نه کردنی له لایهن نه و به رپرسه وه که نه کات له به غدا ده ست رویشتوو بووه.

ناهومیدی ده رونی داگرتبو، نه یده زانی چی بکات بو کوی بجیت، ماندو بیوو ئیشتی برینه که ی له سه رمای زستاندا که لیک نازاری ده دا. زه وقی نه مابوو، زوری قسه نه ده کرد، نه گهر شتیکیشتی دهگوت زیاتر باسی مال و مندالی ده کرد. خه به رمان نارد دایکم و حاجی هاتن، را و ته گبیر هاته سه ر نه وه کاکه عه زیز بو لای بوکان به رنه وه وله وی چاره یهکی برینه که ی بکه ن.

کاکه عه زیز نه جار به ره و بوکان و مریکهوت. نه وه ناخر جار بوو که کاکه عه زیزمان دیت. خه بهرات ده هات که خه ریکی هاتو چوی دوکتوره کانه و له حه ولی چاره یهکدایه بوساریژ کردنی برینه که ی. دوا ی ماوه یهک ده بیت به ماموستای به شی هو نه ری قوتابخانه کان له بوکان.

برینی کاکه عه زیز قه ت ساریژ نه بووه، سه ر و بنی ده ستی به نالقه ریز و دولاییهک پیکه وه گری درابوون، ئیشتی نه و برینه هه ر ئیشتی نازار نه بو، ئیشتی نه و برینه له ده رونی کاکه عه زیز دا بوو ههتا ناخرین کاته کانی ژیانی نازاری دا، برینک بو که هیچکاتیک ساریژ نه بووه.

کاکه عه زیز له زستانی سالی 1991 دا به هوئی گرفت "ترومپوزه"، که له برینه که به وه پیکهاتبوو، فهوتی کرد.

.... کاک عه زیز له رژی ۱۳۳۱/۶/۲۶ ی ههتاوی له بوکان له دایک بووه، خوندنی سه رمناپی و ناوهندی هه ر له بوکان تهواو کردوو، بو ماوهی دووسال له گوندی 'ورچان' ی مه ریوان 'سویای دانیش' بووه، پاشان بوته ماموستای قوتابخانه کانی بوکان له سالی ۱۳۶۵ ی ههتاویدا بوته ماموستای هونری 'کانوونی پهروهرشی فکری مندالان و میرمندالان' ی بوکان له بهشی شانو و موزیکدا. له سالی ۱۳۵۶ دا ژیانی هاوسه ری پیک هیناوه، سی کور و کچیکی بووه، کهههکی چهند مانگیک پش ئیستا میردی کردوو و کور هکانیشتی هاوسه ریان گرتوو. به داخه وه یهک له کور هکانی به کاره ساتی کاره با گیانی له دهست داوه."

و:

"کاک عه زیز و ره فیک نه میر و دوو که ستر که ناوه کانیانم له بیر نه ماوه به ئوتو موبیلیکی شه خسی بو به شداریکردن له شه ری سه فز له بوکانه وه وهری ده کهون. پش که شتنه سه فز تووشی چهند که سکی ناشنا ده بن و نه ر خه یانان ده کهن که شار به دهست پش مه ر گه وهیه و جی هیچ مه تر سییهک بو نه وان نییه. نه وانیش به تیرادیوییه وه به ره مو ناوهندی شار که لی ده خورن و له ناکاو ده کهونه که مینی پاسداره کانه وه و به تیربار ده ستر نیژیان لی ده کری. ره فیک نه میر و نه وانیتر شه هید ده بن و کاک عه زیز که ته نیا قوی بریندار ده بی، خوی له جوگله ی په نا شه قامه که دا ده شار تیه وه و دوا ی نارام بوونه وه ی بارودوخ له لایهن خه لکه وه یار مه تی ده دری و ده هینر تیه وه بوکان.

تیربارمکه ئیسقانی ئانیشکی وا لهت و کوت کردبوو که نهیده توانی دهستی بهرز بکاتهوه. دواى ماوهیهك له لایهن سازمانی چریکه فیداییهکانهوه دهنیردرئ بو ولاتی ئالمان و لهوئ دوکتورهکان پئی دهلین چونکه برینهکهی زور تازیه، ناکرئ دهستهوجی ئانیشکی مهسنووعی بو ساز کهن و دهبی ماوهیهی سی مانگیك راوستی. نهویش بهو هیواییه که دواى سی مانگی تر دهتوانی بیتهوه بو ئالمان، دهگهریتهوه بو ئیران و دواى ئالوگورییهکانی بارودوخى سیاسی ئیران، به داخهوه نهو ههلهی بو ههلهکهوتهوه.

کاک عزیز دوا بهدواى رووداوهکه و له بهر نهوهی ئیشیکی زوری ههبوو، دایم حهبی هنیورکهروهی ژانی دهخوارد، که بو سلامهتییهکهی زور خراب بوون و له لایهکیتریشهوه چونکه جهرهپانی خوینی و هک پیشوو نهمابوو و سوورانی جهرهپانی خوینی سهقهت ببوو، بهداخهوه نهیتوانی زورتر له نیوماندا بمیئت!

له ۱۳۷۰/۱۱/۲۵ ی ههتاوی لهشاری بوکان کوچی دواپی کردوو و ههس لهویش نیژراوه!

من خوم بیرهوه رییهکی نهوتوم له هاوری عزیز نییه جگه له یهک خال که لیره دا باسی دهکهه: له ماوهی شهری ۹ روزهی سنه له سهروهدی یهکهه نهروزی دواى شورشى ۱۳۵۷ ی گهلانی ئیراندا، نهو و من له ترومبیلی کاکمدا بهر مو شاری سنه دهرویشتین که له ریگا تووشی چهند ناسیاوئیک هاتین ههوالی شههید بوونی نهمر سولهیمانی تیکانتهپه و هیانامهوهی تهرمی نهویان پیداین ئیتر له نزیک دیواندهروه گهرینهوه دواوه نهچووین بو نیو شاری سنه، بهلام چووینه بهریکردنی تهرمی شههید سولهیمان له گورستانی گوندی تیکانتهپه که ماموستا هیمنی شاعیریش لهوئ بوو.

یادی کاک عزیز و ههموو روله شههیدهکانی گهله ژیردهسته کهمان پیروز بیئت.

دریژهی ههیه